

## บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครในการส่งเสริม การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบงานของอาสาสมัคร ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนแสวงหาแนวทาง ในการปรับปรุงการดำเนินงานของอาสาสมัครในการส่งเสริม การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมถึง การระงับข้อพิพาทและการจัดการความขัดแย้ง โดยเป็นการศึกษาจากเอกสารและ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา สุ่มความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรที่เป็นอาสาสมัคร คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง จำนวน 201 คน สำหรับ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ผู้ศึกษาใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในคำถามแต่ละข้อและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายมีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ระหว่าง 5,000 บาท ถึง 10,000 บาท สถานภาพสมรสแล้ว และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในบทบาทการเป็น อาสาสมัคร ต่ำกว่า 1 ปี และยังได้รับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านกฎหมาย เบื้องต้น สิทธิเสรีภาพจากสถาบันการศึกษา หรือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือหน่วยงานอื่น แล้ว ไม่น้อยกว่า 1 ครั้งและส่วนใหญ่มังเป็นอาสาสมัครจากตำบลบ้านอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งจากการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ พบว่า กลุ่มประชากรมีระดับความรู้ความเข้าใจในบทบาท ของอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจัดอยู่ในกลุ่มความรู้สูง สำหรับในด้านการปฏิบัติงานของ อาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ การคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ การระงับข้อพิพาทและการจัดการความขัดแย้ง รวมถึงภารกิจอื่น ภายในระยะเวลา 1 ปี ภายหลังจากมีการตรวจระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยเครือข่ายและอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและ เสรีภาพ พ.ศ. 2548 จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ อยู่ในระดับน้อย คือ จำนวนครั้ง ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครฯ อยู่ระหว่าง 4-6 ครั้งต่อปี ได้แก่ การปฏิบัติงานในการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ การ ระงับข้อพิพาทและการจัดการความขัดแย้ง และภารกิจด้านอื่น ๆ สำหรับ ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางปรับปรุงการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการ ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ พบว่า การขาดแคลน สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสาร งบประมาณ ที่จะใช้ ในการปฏิบัติงานและจัดกิจกรรม ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง อาสาสมัครและ ประชาชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิเสรีภาพ หน่วยงานในพื้นที่ไม่ได้ให้การสนับสนุนการ

ทำงานของอาสาสมัครฯ อย่างจริงจัง ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ พบว่า อาสาสมัครฯ ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ด้านการระบับข้อพิพาทและการจัดการความขัดแย้ง พบว่า อาสาสมัครฯยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดการยอมรับจากคนในชุมชน ประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ไม่ทราบถึงบทบาทการทำงานของอาสาสมัครฯ ขาดการแนะนำอาสาสมัครฯในเวทีต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ ภารกิจด้านอื่น ๆ พบว่า อาสาสมัครฯ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดการเชื่อมสัมพันธ์หรือการประสานงานระหว่างอาสาสมัครฯ ไม่มีเวลา และสถานที่ในการรวมตัวกัน ไม่มีงบประมาณดำเนินงาน และเกิดความซ้ำซ้อนในการจัดฝึกอบรมเรื่องเดียวกันของหน่วยงานราชการ

ข้อเสนอแนะ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ควรส่งเสริม ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทและมีส่วนช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครฯ ในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการประชาสัมพันธ์และจัดอบรมให้ความรู้แก่อาสาสมัครฯ อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอเป็นประจำทุกปี รวมถึงการมอบสิ่งจูงใจ อาทิ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การมอบโล่ให้ การส่งเสริมให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นหน่วยงานที่คอยเป็นพี่เลี้ยงแก่อาสาสมัครฯ การจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงาน ตลอดจนผลิตสื่อต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของอาสาสมัครฯ สำหรับการศึกษานี้ครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในประเด็นติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครฯ สำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครฯเพื่อให้ตรงตามความต้องการของอาสาสมัครฯและนำไปปรับปรุงการดำเนินงานของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือในการทำงานของอาสาสมัครฯ กับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้บทบาทของอาสาสมัครฯ สามารถเป็นที่ยอมรับกับประชาชนทั่วไป และส่งเสริมให้หน่วยงานในระดับพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครฯให้เห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น